

“Quan les ‘majors’ vegin **rendible** fer films en català, en faran”

Antonio Chavarrías és productor, director de pel·lícules com ‘Manila’ (1991) o ‘Susanna’ (1995), i vicepresident primer de l’acadèmia espanyola de cinema. També és un ferm partidari de la coproducció amb altres països per enfortir la presència internacional del cinema català. Una opció que ha pres forma amb l’acord entre la seva productora Oberón i la distribuïdora i exhibidora Lauren Films.

Des d'Oberón-Lauren esteu impulsant un gran nombre de coproduccions. Creieu que la supervivència del cinema català en depèn?

—El cinema català existirà sempre. No en tinc cap dubte. El que ja no puc assegurar és si serà fort, feble o residual. El repte, però, no és ser-hi, sinó ser-hi forts. No tan sols hem de defensar un cinema català o en català, sinó que aquest sigui fort i tingui un senyal d'identitat propi i que arribi a la gent. I les coproduccions ajuden a aconseguir-ho. *Pau i el seu germà* és una coproducció amb França que estrena-rem coincidint amb el festival de Ca-

nes, i que permetrà que la pel·lícula agafi una projecció internacional molt considerable. Pensa que França és la que reparteix el joc cinematogràfic a Europa. Si s'estrena allà, doncs, és molt més possible que s'estreni a Alemanya, Itàlia o Anglaterra. Quant a la pel·lícula que fem a Mèxic, *Aro Tolbukhin*, compta amb una distribuïdora llatinoamericana que és d'Alta Vista. Així, mentre rodes el film, ja saps que sortirà a Mèxic, al Brasil, a l'Argentina... I a partir d'aquests països, és molt més fàcil que arribi a Europa. D'aquesta manera pots fer films amb més pressupost, perquè assumeixen una part del cost.

No només t'asseguren la distribució, sinó també una gran projecció a nivell internacional.

—Amb les coproduccions no es corre el risc que la llengua minoritària sempre s'acabi emportant la pitjor part?

—El problema de les coproduccions, del cinema europeu, és que la pluralitat cultural del continent —que és una riquesa enorme— es gira industrialment en contra perquè hi ha un rebuig —inexplicable per a mi— a la diferència. Les pel·lícules franceses, per exemple, arriben amb molta més dificultat aquí per causa de la llengua. Quan la dobles, hi ha un rebuig, i com que la cultura del subtítol és molt minoritària... A Espanya hi ha quatre llengües, i això se'ns gira en contra. Hi ha un rebuig claríssim a Madrid —i a Almeria— pels films fets en català. Si les passes en VOS funcionen, però limitadament. I no és racisme, és com tancar-se en la pròpia cultureta.

—Des de l'acadèmia espanyola, hi ha un posicionament majoritari en contra de la Llei del Cinema que promou el govern central. Com pot afectar al cinema europeu i, en concret, al català?

—Hi ha inquietud perquè es tendeix a prescindir d'algunes mesures que protegien el cinema europeu: ara, de la quota de pantalla [la qual obliga a exhibir un film europeu per cada tres d'altres països], com abans es van eliminar les llicències d'exhibició —que establien la distribució d'un nombre de pel·lícules europees per disposar d'una llicència per importar cinema americà—. El liberalisme entès com a llibertat de mercat és fals. El que hi ha és una indefensió del cinema europeu davant un monopoli que té totes les cartes a la seva mà. S'han de buscar, doncs, les mesures per assegurar que es mantindrà aquesta cinematografia i el dret de l'espectador a veure cinema europeu. S'ha de continuar pressionant, a escala catalana, i espanyola i europea, perquè és un problema mundial.

—La supressió de les quotes de pantalla a Europa és força generalitzada...

—Però a cada país hi ha sistemes que fan de contrapès. A França hi ha ajudes directes als productors, que

“Com m'haig de prendre aquesta política tan demencial que porta l'administració catalana, que dóna cinc milions per a una pel·lícula del país i catorze per a 'El Geperut de Notre Dame'? Per què necessita Walt Disney aquests diners?”

permeten fer pel·lícules més competitives. Hi ha una diferència pressupostària molt gran entre el cinema espanyol i el francès o l'italià. A Dinamarca i a altres països, també, i això els permet treballar amb pressupostos més alts i assolir més qualitat formal en les seves pel·lícules. Han buscat fórmules que fan que les televisions entrin amb molta més força en les produccions, l'estat hi intervé més. Però sobretot, tenen més capacitat de promoció. A l'estat espanyol és molt difícil competir: el cost d'una pel·lícula mitjana i de la seva campanya publicitària és inferior al cost de només la publicitat dels films nord-americans a l'estat espanyol.

—Així, si la nova llei implementés mesures similars a la resta d'Europa, estarien a favor de la supressió de quotes?

—Si s'eliminen les quotes, que busquin el camí perquè el nostre cinema

tingui accés al mercat, perquè, si no, amb aquest fals liberalisme, és impossible. S'han d'adoptar mesures adreçades no només a la producció, perquè si no el problema ve quan has d'estrenar la pel·lícula. Han de ser complementàries i que arribin als tres peus d'explotació d'un film: producció, distribució i exhibició, perquè altrament no seveix de res. Això alguna llei ho ha d'assegurar. Les mesures concretes no me les preguntis perquè és complicat... Es defensava darrerament recuperar les llicències: que el permís per doblar pel·lícules a la nostra llengua quedi supeditat a l'establiment d'unes quotes.

—Uns impostos per posar fre a les multinacionals?

—Sí, és el que es fa a França: tu estàs fent servir la nostra llengua, doncs pagues un peatge que va al cinema nacional. O poses un límit: per tantes pel·lícules que dobles, n'has de distribuir tantes de nostres.

—Les televisions són les responsables que aquí no s'hagi creat una indústria cinematogràfica?

—La causa última és la competència ferotge de les majors i la pròpia manca de connexió amb el nostre públic. Però les televisions no han ajudat a finançar, a difondre el cinema del país com caldria. A Catalunya, TV3 ha comprat habitualment cinema català, però no l'ha emès en una bona franja horària, i això que, quan ho ha fet, ha tingut una resposta similar a la del cinema americà.

—Televisió de Catalunya i la Televisió Valenciana s'hi han mullat més o menys?

—Amb aquestes cadenes ha passat una cosa pitjor, sobretot amb TV3, i és que ha estat concentrada, guiada per la filosofia *yo me lo guiso, yo me lo como*. No ha donat joc a les productores independents. A Madrid, en canvi, n'hi ha de molt importants entre altres coses perquè fan sèries de televisió. Aquí s'ha fet d'una manera molt tèbia amb les *TV-movies*, a partir de l'impuls de la Generalitat de Catalunya. Però TV3 no ha estat el motor que hauria d'haver estat del cinema català. S'ha perdut una batalla rere

una altra. També s'ha permès que totes les cadenes privades estiguin a Madrid. Aquí només tenim una televisió i la indefensió és terrible. Tot el poder és allà, i on hi ha el poder hi ha la indústria. Això és culpa que aquí no s'han jugat les cartes, perquè Catalunya ha tingut molt pes a Madrid, i no s'ha fet servir.

—Quin balanç fa de la política oficial de doblatge de pel·lícules al català?

—Tota aquesta operació ha estat penosa, perquè semblava que l'únic futur del cinema català estava en pel·lícules dels EUA. El que cal és preocupar-se que aquí es facin bones pel·lícules i que arribin amb bones condicions al públic. El balanç ja el faran ells: no sé quines expectatives tenien. Jo penso que continua essent molt deficitari i que els americans continuaran fent el que voldran. Quan vegin que és rendible fer pel·lícules en català les faran. Però em sembla molt perillós que això es faci a cop de talonari de l'administració. Sobretot quan la situació és tan deficitària en el cinema català.

—Sembla que les multinacionals no paguen...

—No, el que fan és posar la mà i tirar endavant. Jo he tingut experiències deplorables amb l'administració catalana quan he demanat ajudes per a films fets en català: no de tipus econòmic, sinó per tenir una bona exhibició, distribució..., i veus com t'ho neguen. Després de la meua pel·lícula *Susanna*, vaig deixar de dirigir entre altres coses perquè no suportava més aquest cinisme i hipocresia de l'administració, que et negaven les ajudes. "No, és que estan pensades per a les pel·lícules estrangeres": Això com m'ho haig de prendre? Com m'haig de prendre aquesta política tan demencial que porta l'administració,

"El problema de les coproduccions, del cinema europeu, és que la pluralitat cultural —que és una riquesa enorme— es gira en contra perquè hi ha un rebuig a la diferència."

que et dona cinc milions —ara, que abans no els donava— per a la promoció i en destina catorze a *El Geperut de Notre Dame*, una pel·lícula de Walt Disney? Per què necessita la Disney aquests calés? A banda, t'estàs lligant: serveixes de plataforma, a través de la teua llengua, per anar contra la teua cultura, perquè la de les majors nord-americanes mai serà la nostra cultura. Encara que vingui parlada en català. Cultura catalana és el que fan Marc Recha o Ventura Pons, o Joan Marsé, encara que no escrigui en català.

—Un 2,5% d'espectadors van anar a veure l'any passat pel·lícules en català. Hi ha un increment de prop de 130.000 espectadors.

—Ha, ha, hem millorat. Home, és lamentable... Jo trobo molt bé que es faci un esforç per respectar el dret de l'espectador a veure cine en la seva

llengua. Ara, si l'única mesura que se'ns passa pel cap és anar pagant, anar pagant i anar pagant, acabem pagant un preu molt car per coses que són alienes a la nostra cultura.

—Creu que la creació per la Generalitat de Catalunya de la distribuïdora Catalan Films pot acabar amb el taló d'Aquil·les que ha estat sempre la projecció de pel·lícules catalanes a l'estranger?

—Jo no hi crec. És com si ara creem la gran productora catalana... Tinc molt poca confiança en els funcionaris: han d'estar a disposició de les empreses que ja existeixen i no substituir res. Si volen ajudar, que donin cobertura a les pel·lícules quan vagin als diferents festivals.

—La vicepresidència de Ventura Pons a l'acadèmia espanyola de cinema no va tenir gaires efectes en el cinema català. En el lliurament dels premis Goya tampoc no se'l té massa en compte. Ara que vostè n'ocupa el

càrrec, tindrà prou marge de maniobra?

—És cert que no se'l té en compte, però nosaltres també en tenim la culpa. A Madrid la gent es mobilitza, organitza festes, perquè veu que els premis Goya promocionen la seva obra. Aquí se li dona l'esquena: som a dins però no ho aprofitem, i no vindran de Madrid a aixecar la nostra indústria... El que vull és fer prendre consciència que els Goya són una eina al nostre servei. És que hi ha un derrotisme que no s'entén, perquè tenim obra amb qualitat per tenir-hi representació digna. Als premis Goya sempre hi ha professionals catalans, però és a partir de produccions de Madrid. El nostre pes específic és bastant gran, però no es reflecteix en les candidatures perquè ho donem per perdut.

Núria Zayas